

HOME PARADIJS

Knisper Fogata

HOOFDSTUK I

De ochtendverzorging

Elodie lag al een tijdje wakker. Stilletjes stond ze op, stak haar voeten in haar pantoffels en deed haar kamerjas aan. Zonder lawaai te maken begaf ze zich naar de kleine ruimte die ingericht was als badkamertje, waar ze gebruik maakte van het toilet. Daarna zette ze haar bril op en kamde haar haren. In de spiegel zag ze een onbekende. Ze geraakte er maar niet aan gewoon dat de jaren haar in een oude, vermoeide vrouw veranderden.

Zij ging terug naar de kamer en bleef voor het raam staan. De laatste tijd deed ze dat iedere morgen. Het begon stilaan licht te worden. De opkomende zon kleurde de lucht lichtgeel en oranje. Haar ogen zochten onbewust naar schoonheid en bleven kleven aan de hangende takken van de prachtige treurwilg. Het leek alsof de lente die met lichtgroene streepjes had bestrooid. Wat verder stonden verschillende struiken te pronken met hun frisse leven. Aan de andere kant van de waterplas speelden de eerste zonnestrallen met witte en roze bloesems. Die hadden van de bomen reuzenruikers gemaakt. Hemelse geschenken, dacht Elodie dankbaar. Waar zitten die witte zwanen? Daar zaten ze onder de struiken, in gezelschap van tientallen

eenden. Ze zette het venster op een kiertje en het ochtendgekewetter van ontelbare vogels kwam de kamer binnen. Een koude luchtstroom prikkelde haar neus en spontaan moest ze niezen.

“Venster dicht,” zei Marie bijna onverstaanbaar. “Nog vroeg. Uur?”

Elodie sloot het venster en merkte langs de binnenkant van het gordijn een grote vlieg op. Die is er ook rap bij, flitste het door haar hoofd, maar het was vooral haar zus die nu haar aandacht trok: “Ha, je bent wakker! Het is half zeven. Goed geslapen?”

“Ja, nu water. Mond droog,” antwoordde Marie moeizaam.

Elodie nam de afstandsbediening en plaatste het bed zachtjes in de gewenste stand. Ze schikte de hoofdkussens. Marie lag nog niet goed, maar Elodie wist uit ervaring dat ze de kracht niet had om haar perfect te leggen. Ze trok de kussens nog wat rechter. Gelukkig had ze zo'n speciale beker waarmee ze haar kon laten drinken zonder morsen. Marie wierp haar een dankbare blik toe.

“Plezante droom,” fluisterde ze “bij moeder. Kregen puppy. Wij blij! Schattig. Klein wit, grote zwarte ogen. Moeder gaf aan mij. Ik naam kiezen. Ik vroeg aan jou. Jij zei: ‘Marieke, voor meisje, Joske voor manneke.’ Moeder lachen. Een teefje! Wij lachen. Hondje blafte blij. Kwispelde

staartje. Sprong op grond. Marieke danste en maakte tui-
meling. Een circushondje voor ons! Wij gelukkig!”

Maries ogen glansden. Ook Elodie voelde blijdschap. Deze werd echter afgeremd door de vaststelling dat het spreken zoveel van haar zus vroeg. De ene kant van haar eens zo mooi gezicht was gedeeltelijk verlamd. Als ze niet sprak of niet moest eten of drinken, viel het nauwelijks op. Maar om te eten en om te spreken moesten de zenuwen en spieren die het wel nog deden, zoveel overnemen dat haar gezicht er door vervormde.

Er werd op de deur geklopt. Voordat ze iets konden zeggen, zwaaide die open. De nachtverpleegster duwde haar verzorgingskar binnen en riep uitbundig: “Goede morgen, dames!”

Ze trok dadelijk haar latex handschoenen aan en ging naar het badkamertje om water te halen. Vandaar vroeg ze: “Goed geslapen?”

Door het geluid van het stromend water zou ze het antwoord op haar vraag niet verstaan. De zussen wisten dat en deden geen moeite om te antwoorden. Elodie nam plaats aan het tafeltje voor het venster, zo zat ze uit de weg. Het was Veerle, de kordaatste van de vier nachtverpleegsters. Die verpleegsters wisselden elkaar af om ’s nachts te werken. Meestal lieten ze zich door de poetsvrouw helpen bij de verzorging van Marie. Dat meisje moest ’s nachts

heel wat proper maken: de refter¹, de salon, de inkomsthal, het bureel, de verzorgingsruimte, de spreekkamer, de gangen en de trappen. Het gelijkvloers werd iedere nacht onder handen genomen, samen met een van de andere drie verdiepingen. Soms kwamen daar nog extra taken bij, zoals kamers ontsmetten en helemaal in orde zetten voor nieuwe gasten. Daarbij stonden die jonge vrouwen in voor het klaarzetten van het ontbijt. In principe kon de nachtverpleegster beroep op hen doen bij de ‘zware gevallen’. In de praktijk was dat niet altijd mogelijk. Blijkbaar was er die morgen ook iets tussen gekomen.

Veerle kwam terug met het wasbekken en zette dat op het tafelblad van het nachtkastje.

“Er is nog geen warm water,” verontschuldigde ze zich.

Ze nam het nodige verzorgingsmateriaal, controleerde de klaargelegde kleren van Marie en merkte op: “Ha, dit mooie kledingje hoort helemaal bij het lenteweer!”

Elodie vroeg: “Heb je geen helpster vandaag?”

“Ach, je weet hoe dat hier gaat. Gelukkig zijn we het gewoon om ons plan te trekken.”

Ondertussen liet Veerle het hoofdeinde van het bed veel te vlug dalen en trok ze de hoofdkussens resoluut van onder het hoofd van Marie. “Aai, mijn nek,” kreunde Marie.

Elodie was recht gesprongen en vroeg: “Zal ik je helpen?”

---

¹ Eetzaal.

“Maar neen, het lukt wel. We hebben voor hetere vuren gestaan,” antwoordde Veerle zelfzeker.

“Voor mijn zus lukt het zó helemaal niet,” weerlegde Elodie, en vervolgde “zij stond vroeger vaak voor hete vuren, maar nu is ze zwak en broos. Daarbij, als we samenwerken heeft zij minder pijn, dat is toch beter?”

Veerle richtte zich tot Marie en vroeg lachend: “Je bent toch niet van chocolade, mevrouw Marie?” Zonder te wachten voegde ze eraan toe: “Uw zus is nogal overbezorgd!” Daarna keek ze naar Elodie en beval: “Ga zitten, ik heb hiervoor gestudeerd!”

Ze verwijderde de warme dekens en trok Marie haar slaapkleed uit. Daarvoor moest ze Marie verschillende keren rechtekken, verleggen en draaien. Elodie zag van op haar stoel dat iedere beweging pijn veroorzaakte.

Het was ongeveer twee jaar geleden dat Marie getroffen werd door die hersenbloeding. De rechter kant van haar lichaam was verlamd en aan de andere zijde had ze vergaande artritis en artrose. Eigenlijk zou ze vóór haar verzorging pijnstillers moeten krijgen, maar de medicatie werd pas rond acht uur uitgedeeld. Madame weigerde medicamenten op de kamers. Dat was een algemene regel om voor een correcte behandeling te kunnen zorgen. Vroeger kregen ze van Freddy, de zoon van Marie, of Nell, haar schoondochter regelmatig paracetamol. Met die voorraad konden ze zich goed behelpen, maar nu werkten de kin-

deren in het buitenland en konden hen niet meer komen bezoeken.

Veerle stak een handdoek onder Maries hoofd, zeepte haar washandje in en begon haar gezicht te wassen. Daarna zeepte ze haar bovenlijf in. Marie klaagde: “Zeep in mijn ogen!”

Veerle haastte zich om haar washandje uit te spoelen om de zeep uit Maries ogen te wrijven. Het ijskoude water maakte dat Marie schrok. Ze riep spontaan: “Koud!”

“Nu is het genoeg, hé!” brulde Veerle zenuwachtig “Met al dat geklaag en gezaag kan ik mijn werk niet goed doen!”

Marie kromp in elkaar. Elodie voelde zich nog opstandiger worden. Veerle kreeg een verbeterde uitdrukking rond haar mond en werd nog hardhandiger. Haar bolle wangen zagen rood en het zweet parelde op haar voorhoofd. Ze waste Marie verder, degelijk en zonder medelijden. Ze werd pas echt gemeen toen ze de ‘pamper’ openmaakte en een kwetsende opmerking maakte over de inhoud.

Elodie kon het niet laten te zeggen: “Mevrouw Veerle, denk je nu echt dat ons Marie het in haar bed zou doen als ze uit de voeten zou kunnen?”

Veerle antwoordde niet. Zij dacht aan de twee andere gasten die ze nog moest wassen en verzorgen voordat ze naar huis kon. De vermoeidheid door heel de nacht van hier naar daar te lopen, mensen te verzorgen en hun klachten aan te horen, eiste zijn tol. Reeds dertig jaar werkte ze

deeltijds als nachtverpleegster. Ze deed haar beroep graag en het betaalde zeer goed. Daar ze maar acht nachten per maand werkte had ze ondertussen de gelegenheid gehad om haar drie kinderen op te voeden. Nu zorgde ze regelmatig voor de kleinkinderen. Als ze op tijd kon vertrekken kwam zij thuis voordat haar man naar zijn werk moest. Ze hadden elkaar steeds goed kunnen aanvullen en aflossen. Een gevoel van trots op wat ze samen presteerden gaf haar extra energie. Maar zo'n nachtdienst was eigenlijk te zwaar en duurde veel te lang. Om tien voor half acht werd ze reeds in Home Paradijs verwacht en ze kon pas na de overdracht, ten vroegste om half acht 's ochtends, weggaan. Ze was drieënvijftig en zag er nog heel stoer en bekwaam uit. Zij alleen wist dat ze al enkele jaren geleden lichter werk had moeten aanvragen, maar dat deed ze niet. Ze wou de voordelen die ze had behouden tot ze met pensioen zou gaan. Wat ze niet besepte, was dat ze hard en harteloos werd voor de mensen omdat ze zo veeleisend moest zijn voor zichzelf.

Anita, de keukenhulp, was die nacht met haar van dienst. Het was een fris, vriendelijk en werklustig meisje. Met haar prachtige glimlach en haar fijne, ebbenhoutkleurige gezicht, veroverde ze gemakkelijk de harten van de gasten en het personeel. Veerle wist dat ze thuis Frans en Spaans sprak en haar uiterste best deed om het Vlaams onder de knie te krijgen. Het was duidelijk dat ze er plezier

in had om het iedereen zoveel mogelijk naar de zin te maken. Dat lukte zeer goed, maar sinds haar zwangerschap kreeg ze het moeilijk. Het poetswerk en het werk in de keuken werden duidelijk te zwaar voor haar. De laatste nachten zag ze dat Anita regelmatig moest overgeven en dat ze zich niet goed voelde. Hoe dan ook, het ontbijt moest klaarstaan om half acht. Eigenlijk zou die jonge vrouw op ziekteverlof moeten, maar ze had Veerle uitgelegd dat ze spijtig genoeg nog niet in orde was met de Mutualiteit², daar ze nog geen zes maanden werkte. In Haïti, haar geboorteland, verdiende ze de kost als kindermisje. Daar betaalde ze nooit sociale zekerheid. Ze was zo fier op haar eerste arbeidscontract dat haar eindelijk toeliet om hier in België haar leven uit te bouwen. Voor niets ter wereld wou ze haar job verliezen. De vrees voor ontslag, want ze was nog in haar proefperiode, woog zwaar. Net zoals de andere nachtverpleegsters besloot Veerle haar te sparen en haar de kans te geven om het uit te houden tot ze in orde was met de Mutualiteit. Daarna zou ze eventueel een tijd thuis kunnen blijven zonder haar inkomsten te verliezen. Veerle dacht dat ze er goed aan deed om Anita te sparen en om de wasbeurten en verzorging zoveel mogelijk alleen te doen. Dat ze deze goede daad stelde ten koste van de bejaarden daar had ze nog nooit bij stilgestaan.

---

² Belgisch ziekenfonds.

“Auw!” riep Marie toen Veerle haar ‘gezonde’, linkerarm door de mouw van het kleedje trok. Veerle verpinkte niet, in gedachten zat ze bij Anita. Ze trok nog wat harder aan de pols van Marie en wrong haar arm door de mouw. Eindelijk lukte het en zat het kleedje perfect. Daarna deed ze Maries kousen en pantoffels aan.

“Ik ga je rechtzetten,” zei ze en nam Marie met een goed geofende greep vast. Ze draaide haar tot ze op de bedrand zat. Wegens de verlamming kon Marie niet alleen blijven rechtzitten. Veerle hield haar met één hand vast terwijl ze met de andere het nachtkastje verrolde, zodat de weg tussen hen en de zetel vrijkwam. Ten slotte ging ze voor Marie staan en nam haar in de lenden vast.

“Hou je maar vast aan mijn nek,” gebod ze.

Ze legde Marie haar linkerhand rond haar nek, maar juist op het moment dat ze Marie wou rechttrekken, kreeg ze een hoestbui. Gelukkig keek ze daarbij over haar schouder de andere kant op. Daarna ging ze gewoon door: “Marie, nu wat meegeven: één, twee, drie, hop!”

Ze slaagde erin Marie van op de bedrand in de zetel te wippen. Met nog wat extra trekken en sleuren en een paar steunkussentjes maakte ze dat Marie gemakkelijk zat. Dan de kam door het haar, baardhaartjes wegkrabben, gebit insteken en alles opruimen.

“Ziezo,” zei ze, “nog een goede dag, dames, en tot deze avond!”

HOOFDSTUK 2

De perfecte keuze

Van Elodie werd verwacht dat ze zichzelf waste, verzorgde en aankleedde. Ze was 84 en heel blij omdat ze de verzorgingsdiensten die men hier aanbood, nog kon missen.

“Wil je eerst wat drinken, voordat ik me klaarmaak?” vroeg ze aan Marie.

Dat was net wat haar zus nodig had. Terwijl ze haar liet drinken zag Elodie dat de linker pols van Marie abnormaal dik en rood was.

“Doet je pols pijn?” vroeg ze bezorgd.

Elodie zette het drinkbekertje terug op het nachtkastje en nam heel voorzichtig de hand van haar zus op.

“Beweeg je vingers eens?” vroeg ze.

Marie deed wat gevraagd werd maar besepte al gauw dat haar hand niet meer goed mee wou. “Moeilijk,” stotterde Marie.

“Verdorie, die pols is op zijn minst gekneusd!” reageerde Elodie. Ze ging vervolgens naar het vriesvakje en nam een paar ijslolly's. Die deed ze in een plastieken zakje. Ze legde het zakje op de pijnlijke pols. “Oei, weer koud,” rilde Marie.

Elodie stelde voor om een dekentje over haar te leggen. Ze beweerde dat ijs de enige remedie was om te voorko-

men dat haar pols ging opzwellen en nog meer pijn zou veroorzaken. Ze wist dat ze om dit uur niet op het noodknopje moest drukken, want er zou niemand komen tot de ochtendploeg de dienst overnam. Ook de gedachte om naar de algemene geneesheer van de zorgvilla te bellen verwierp ze, omdat die zich dood ergerde als hij voor een 'bagatelle' gestoord werd, zeker zo vroeg op de dag. Ondertussen troostte ze zich met de gedachte dat de ijslolly's zouden helpen om erger te voorkomen en misschien zou het allemaal nog meevallen.

Eens zelf gewassen en aangekleed ordende Elodie het badkamertje, de slaapkamer en het zithoekje. Marie was in slaap gevallen. Zodra alles netjes lag, zette ze zich terug aan het raam. Ze keek nog eens achter het gordijn of die vlieg er nog was, maar die zat daar niet meer. Ze zette het vensterraam op een kiertje in de hoop dat het diertje naar buiten zou vliegen. De verkwikkende lentepracht zoog haar blik naar zich toe.

Terwijl ze daar zat, dacht ze aan de eerste keer dat ze, op aanraden van Freddy en Nell, op bezoek kwam naar de zorgvilla Home Paradijs. Dat was al bijna vijf jaar geleden. Het was ook in het voorjaar. Ze was direct onder de indruk geweest van het gebouw en de omgeving. Het was een moderne nieuwbouw, omringd door groen en op slechts één kilometer van de woning van de kinderen. Naarmate Lieve, de hoofdverpleegkundige, haar de refter, de salon, de tv-

ruimte, de stille ruimte, het fitnesscentrum, de kapsalon, de brede gangen en verschillende kamers toonde, voelde ze zich echt in de zevende hemel. Alles was kraaknet, geverfd in zachte pastelkleuren en oogde luxueus. De marmeren muurbezetting, die op vele plaatsen was aangebracht, de mooie spiegels, de prachtige schilderijen en stenen beelden, de grote vensters met de unieke gordijnen en de brede trappen hadden een betoverende invloed op haar gehad. Er hing een aangename bloemengeur in de gangen. Op de achtergrond hoorde ze zachte muziek terwijl de vriendelijke hoofdverpleegster haar vertelde over wat het personeel allemaal deed om de bewoners te laten genieten van optredens, interessante themanamiddagen, dansavonden, daguitstappen en ga zo maar door. In de receptie hing een verleidelijk programma aan de muur: 'Fred en de Kwakers' waren aangekondigd. Die zijn vooral bekend omdat ze huwelijksfeesten en andere feesten van A tot Z organiseren en zelf garant staan voor een unieke, interactieve show. Alsof het nog niet voldoende was, kreeg ze het menu voor de komende veertien dagen te zien. Door de geslaagde foto's van de gerechten, die men in de refter opdiende, kreeg ze het water in de mond.

Marie lag toen in de kliniek, ze had haar heup gebroken. De specialisten waren er zeker van dat ze nog ging genezen. Zij zag echter in dat teruggaan naar haar huisje en zich alleen behelpen, of met beperkte hulp, steeds moeilijker

zou worden. Ze was toen al 85. Vooral het feit dat haar kinderen dichtbij woonden, en in de buurt hun beroep uitoefenden, was heel belangrijk voor haar. Daar, in de kliniek aan haar ziekenhuisbed, bedacht Elodie dat ook zij haar huisje kon verkopen om samen met haar zus naar deze zorgvilla te komen, ook al was ze zes jaar jonger en volledig zelfstandig. Er volgden weken van plannen smeden om alles goed voor te bereiden. Marie had gans haar leven gewerkt om Freddy een zo onbezorgd mogelijk leven en goede studies te geven. Fons, haar man, was kort na de geboorte van hun zoontje verongelukt, met zijn motor. Hij was de liefde van haar leven en ze bleef de jaren koesteren die ze samen deelden. Fons zijn foto hing aan de muur, voor haar bed, zodat ze hem steeds dichtbij kon voelen. Freddy werd dokter en trouwde met Nell. Zij studeerde af als apotheker. Beiden kozen het beroep waar ze voor wilden leven en van leven. Ze werkten graag en ze werkten hard. Veel tijd voor hun moeder bleef er niet over, maar dat wou ze ook niet. Het geluk van haar zoon was haar grootste rijkdom. Freddy en Nell kregen een dochtertje, Sophia. Wat een schattig kind was dat! Marie mocht haar kleindochtertje zeer veel verwennen. Gedurende jaren was zij het die als grootmoeder het meest de tijd had voor Sophia. Elodie kon dikwijls meegenieten. Sophia trouwde drie jaar geleden met een Peruaan, een knappe Latino. Samen verhuisden ze naar Lima. Niet lang daarna besloten Freddy en

Nell om met Artsen Zonder Grenzen in Ethiopië te gaan werken. Elodie herinnerde zich dat ze toen al meer dan een jaar in Home Paradijs verbleven. Marie was ongelooflijk trots op hen en natuurlijk wou ze op geen enkele manier verhinderen dat de kinderen hun hart volgden. In die tijd beleefden ze hier ook hun beste jaren!